

- III. Verbum *nemo* complectebatur quoscunque milites, non solum *gregarios*, & *minoris ordinis*, sed etiam *majores*.
- IV. *Excommunicatio* hæc erat separatio ab Ecclesiâ catholicâ.
- V. Verbum *habere* intellige *cum effectu* turpis commercii.
- VI. Nati abscissio, *soli mulieri* decreta, erat iusta, tum propter sceleris frequentiam, *arg. l. 1. ff. de abig.* tum propter mala, quæ impudicæ mulieres inferunt exercitui, tum etiam ad majorem terrorem; cum illæ timeant iacturam formæ, quæ eis sæpe pro dote est.

EX JURE TREVIRENSI.

- I. **T**it. VI. *Sand-Rechts* §. 12. *Donatio inter vivos* facta conjugum *ab alio*, quàm *ab ascendentibus*, pertinet *inter acquiretus*, conjugibus ex æquo *communes*, nisi donator *expressè* velit contrarium:
- II. At quod *per ultimam voluntatem*, vel *ab intestato* obtingit conjugum alteri, *commune* non fit.
- III. Hæc dispositio abest à statutis *Caroli Caspari à Petra* de an. 1668; neque ex moribus tracta esse videtur.
- IV. Est contra *communioem DD*, teste *Heesero* de acquiretib. conjug. loco 18. n. 11. & 13. Desumpta videtur ex *Joanne à Sande Decis. Frisc. lib. 2. tit. 5. defin. 3.* cujus magna semper fuit apud Trevirenses Pragmaticos *authoritas*. Quæ, an fortiter defendi possit ratione juris, subsisto.

HISTORICUM.

- I. **A**nno 1111 *Henricus V.* hieme intravit cum exercitu *Italiam*, Romæ in Imperatorem coronandus: antequam illuc venerat, placuit foedus inter nuncios ejus, & *Papæ Paschalis II.* juratum; & datis obsidibus firmatum est inter alia, ut *Papa* juberet in die coronationis adstantes *Episcopos*, *dimittere Regalia sua in manus Imperatoris*: quatenus hoc medio cessaret omnis quæstio de *investituris Episcopatum & Abbatiarum*.
- II. *Henricus* ad urbem venit *sabbato ante Quinquagesimam* (11 Februarii)

rii) altero die consecrandus; jam omnibus ad solemnitatem in Basilicâ D. Petri congregatis, Papâ verò petente instaurari fœdus, secessit *Henricus* in partem cum Episcopis & Principibus, tractaturus aliquid: tardiore horâ protractâ, Pontifex per nuncios petiit denuò impleri conventa: Episcopi Germaniæ huic sensim aperiebant, causam moræ hanc esse, *quòd conventio de dimittendis regalibus firmari non possit.*

III. Hanc protractæ coronationis causam Imperator non significavit Papæ, sed alium obtentum quærens petiit ab eo, *ut sopiretur prius discordia inter Papam, & Stephanum Nortmannum, Cæsari fidelem.*

IV. Excusavit se Papa à provecto jam die, & prolixitate ceremoniæ, petiit verò impleri promissum à Cæsare.

V. Tum unus de comitatu coronandi in medium progrediens Papæ dixit: *quid tam multis agimus verbis? Scias, Dominum nostrum Imperatorem Imperii coronam ita velle suscipere, sicut illam Carolus, Ludovicus, Pipinusque * sumpsere.*

* *Pipinus coronam imperialem non suscepit; quanquam in archivo Constantiensi duo, in S. Maximini unum diplomata sint, in quorum sigillis legitur: Pipinus Imperator * cùm an. 1770 hoc unâ cum celeberr. Professore Argentin. Schæpplino ejusque eruditis è Societate Mannheimensi comitibus viâ litterariæ duobus viderem, testatus ille est velut oculatus testis de duobus supradictis.*

VI. Papa cùm reposuisset, se *absque impletione pacti conventi* Cæsarem coronare non posse, Cæsar eum armato milite in ecclesiâ circumcinxit, ut die ad vesperum declinante Papa ægrè ad altare S. Petri solemniem Missam faceret, *coronatione omissâ.*

VII. Expletâ Missâ, de sede compulsus descendere Pontifex, deorsum ante B. Petri confessionem cum Cardinalibus sedit, ad noctem usque à militibus custoditus; tandem cum fratribus extra atrium Ecclesiæ ductus est in hospitium, captâ cum ipso clericorum, laicorumque multitudine.

VIII. Quo intellecto, Romani omnes Allemannos, eos etiam qui orationis causâ urbem ingressi fuerant, necârunt, & postera die egressi urbe dimicârunt cum Allemannis usque ad vesperum, hinc inde multis hominum occisis millibus, Teutonibus à bello recedentibus.*

* *Teutones resoluti bello, inquit Petri chron. Cassin., ex quo hæc historia, à pugnâ*

pugnâ se subducere ceperant; virtus enim eorum, ut ait Eutropius, sicuti primo impetu major quàm virorum est, ita sensim languescens fit imbecillior, quàm feminarum: habent namque aliquid cum viribus suis: mox enim cum calore remari ceperint, in sudorem conversi deficiunt, & quasi à sole solvuntur.

IX. Romanos spoliis onustos in urbem revertentes sub eam denuò aggressus est miles cæsareus, magnâ quidem utrinque cæde, represso tamen isto, & ad castra reverso.

X. Interim Pontifex, sacris vestibus exutus, pertractus est *vinctus*, quò pergebat exercitus, cum aliis: custodiebatur à magnatibus Cæsaris, qui etiam illi ministrabant per 61 dies.

XI. Non aliâ lege dimissus est, nisi jurejurando, 1) *Quòd ulterius non inquietaret Imperatorem ejusque Imperium de præsumpto, vel temerato ecclesiarum jure, & de injuriâ sibi, suisque irrogatâ; in personâ Imperatoris ac bonis malum aliquid sibi, vel alicui personæ non redderet; neque pro hâc causâ Imperatorem unquam anathemati subderet.* 2) *Imperatori confirmaret privilegium sub anathemate, ut Episcopos, & Abbates liberè electos absque simoniâ annulo, & virgâ investiat; Episcopusque sic investitus liberè consecrationem ab Archiepiscopo, ad quem pertinuerit, sumat. Siquis verò à populo & clero eligatur, & ab Imperatore non investiat, à nemine consecrator.** 3) *Archiepiscopi & Episcopi libertatem habeant consecrandi investitos ab Imperatore.*** 4) *Quòd Papa Imperatori regnum & Imperium & principatum officii sui auxilio conservabit.*

* Investitura cæsarea, consecrationem præcedens, importavit *consensum Principis in personam electi*, tanquam sibi gratam; quod nihil erat contra Ss. Canones. Arg. cap. 18 in fin. de elect.

** Hinc animadvertet, tunc *confirmationem*, quæ inter *electionem*, & *consecrationem* mediaret, nondum fuisse introductam. Post concordata Germaniæ *confirmatio* Episcoporum omnium, & *Abbatum immediatorum* reservatur Papæ, non autem *consecratio* *Archiepiscopi* & *Episcoporum*; licet Papa ad instantiam illorum plerumque dispensare soleat, ut confirmati eligere sibi possint alium à suo Metropolitano vel seniore Suffraganeo consecratorem.

XII. Expedito privilegio Pontifex, licet invitus, subscripsit, & sigillo munitum extradidit, insecuto 13 April. an. 1111 (feria V post *Quasimodò*) coronavit *Henricum* in Vaticanâ, retradens sub ipsâ hac solemnitate prædictum privilegium, sicut Imperator à captivo stipulatus sibi erat. Sed

XIII. Anno 1112 die 28 Mart. in Synodâ *Paschalis* factum su-
um, tanquam pravum, confessus, correctioni fratrum, consilio, ju-
dicioque illud submitit, *professione, tum fidei, tum canonum Aposto-*
rum, quatuor universalium primorum Conciliorum, nec non Decretorum
RR. PP, præcipue Gregorii VII. & Urbani II., emissâ.

XIV. Patres Concilii, plus minùs 100, præeunte *Gerardo*, Engolis-
mensi in Gallia (d' Engoulême) Episcopo, decreverunt, *privilegium*
illud, utpote per violentiam extortum, non debere dici *privilegium*,
sed *pravilegium*, proinde iudicio S. Spiritûs damnandum, irritum ju-
dicandum, & nequid authoritatis habeat, penitùs excommunicandum.

XV. Rationem dederunt ulteriorem hanc, *in eo privilegio contine-*
ri, quòd electus canonicè à clero & POPULO à nemine consecratur,
nisi priùs à Rege investiat, quod contra Spiritum S., & canonicam in-
*stitutionem esset.**

* Sic ergò *populus* plus juris haberet, quàm *Caput*, & *Princeps populi*.

XVI. Ratio autem *violente extorsionis* meritò allegata est. *Arg. l. 22*
ff. Quod metùs.

XVII. Non item altera, quam dixit *Paschalis: Caesar, & Cesarini non*
servaverunt nobis, quod ab ipsis juratum fuerat, scilicet, auferenda esse
*Episcopis Regalia.**

* Cùm *Caesar* hoc *Papæ* non posset promittere.

XVIII. Religiosè tamen sensit *Paschalis*, declarando: *ego tamen Henri-*
cum nunquam anathematizabo, & nunquam de investituris inquietabo...
habebunt iudicem Deum, propter suum juramentum. Cap. 8 de jurejur.

XIX. Quod prædictum Concilium dixerat, esse contra Spiritum S.,
& canonicam institutionem, hoc postea 8 Sept. an. 1122. *Calixtus II.*
Wormatiæ cessit: *ELECTUS* autem à te regalia recipiat per sceptrum,*
non amplius in annulo, & virgâ.

* Usus tamen contrarius pridem fert, quòd *confirmatio, & consecratio* præce-
dant *investituram*.

BE-